

ALUSTAVATE KLASSIÕPETAJATE ARUSAAMAD NENDE TÖÖRAHULOLU MÕJUTAVATEST TEGURITEST

Girlin Kassuk; juhendaja: Maiki Vanahans; PhD

Õpetajate töörahulolu on haridussüsteemi jätkusuutlikust ja kvaliteeti mõjutav keskne tegur. Eesti hariduses on noorte ja alustavate õpetajate ametist lahkumine esimese viie tööaasta jooksul kriitiline probleem, mis seab ohtu õpetajaskonna järelkasvu. Antud uuring keskendub alustavate klassiõpetajate subjektiivsetele kogemustele ja nende tähenduste mõtestamisele.

UURIMISPROBLEEM

Puudub piisav arusaam, kuidas alustavad klassiõpetajad ise oma töörahulolu kujunemist karjääri algusaastatel subjektiivselt mõtestavad ning millised tegurid nende töörahulolu mõjutavad.

UURINGU EESMÄRK

Välja selgitada alustavate klassiõpetajate kirjeldused nende töörahulolust nende karjääri algusaastatel ning arusaamad seda mõjutavatest teguritest.

UURIMISKÜSIMUSED

- Kuidas kirjeldavad alustavad klassiõpetajad oma töörahulolu karjääri algusaastatel?
- Millised on alustavate klassiõpetajate arusaamad nende töörahulolu mõjutavatest teguritest?

METOODIKA
Uurimismetoodika - Kvalitatiivne uuring
Valim - 10 alustavat klassiõpetajat, tööstaaž I või II kooliastmes kuni 5 aastat, sihipärane ja lumepallivalim
Andmekogumine - poolstruktureeritud intervjuud google meet keskkonnas
Andmeanalüüs - Kvalitatiivne induktiivne sisuanalüüs, osaliselt kategoriseerimisel võetud abiks Google Gemini, kaaskodeerimine usaldusväarsuse tagamiseks

Eestisesed õpetaja rahulolu uuringud on peamiselt kvantitatiivsed ning näitavad pigem kõrget rahulolu. Miks siiski õpetajad ametist lahkuvad? Mida näitavad kvalitatiivsed andmed?

Peamised tulemused

Töörahulolu kirjeldused	Töörahulolu mõjutavad tegurid
Töökoormus ja ajakasutus: Koormust hinnatakse suureks ettevalmistuse kõrge intensiivsuse ja perioodilisuse tõttu (nt trimestri lõpud, arenguvestlused) Suureks koormuse põhjustajaks on õppematerjalide loomine nullist. Tööülesannete olemus: Peale õpetamise kaasneb palju sotsiaalseid ja administratiivseid ülesandeid (juturingid, murede kuulamine, e-kooli üksikasjalikud kommentaarid). Ebavajalikud koosolekud ja korrapidamine vähendavad rahulolu Stress ja ebakindlus: Enim stressi tekitab töö erivajadustega või käitumisraskustega õpilastega, kus õpetaja tunneb end vahendite nappuse tõttu üksinda. Enesekindlus ja kohanemine: Töörahulolu ja eduelamust toidavad õpilaste areng, koolirõõm, positiivne tagasiside lapsevanematelt ning mentori tunnustus. Enesekindlus kasvab ajaga eelkõige praktilise töö käigus.	Individuaalsed tegurid: Eelnevad ootused, enesetõhusus ja kontrollitunne (nt tegevuste ja nädalaplaani põhjalik ettemõtlemine). Lõhe ülikoolihariduse teooria ning kooli tegelikkuse vahel. Töö sisu ja autonoomia: Kõrge väärtus tegevusvabadusel ja autonoomial (üldõpetuslik lähenemine, tunniplaani paindlikkus). Ootamatud töökorralduslikud muudatused vähendavad rahulolu. Sotsiaalsed tegurid: Kolleegide tugi (eriti nooremad/sarnase staažiga kolleegid) ja materjalide ühine ettevalmistus. Juhtkonna usaldus, tunnustus ja märkamine. Organisatsioonilised tegurid: Valmis digimaterjalide (Opiq, e-tunnid) olemasolu. Oma kindla klassiruumi (pesa) olemasolu pakkumas stabiilsust. Regulaarne ja toetav mentorlus ning koolipoolne inimlik väärtustamine (haiguspäevad, sporditoetus).

SOOVITUSED	JÄRELDUSED
- Klassisuurused väiksemaks - Alustavale õpetajale abiõpetaja - Koolidel kindel infosüsteem nende reeglitega tutvumiseks - Süsteemse professionaalse toe kättesaadavus - Alustava õpetaja töökoormuse reguleerimine	- Töökoormus alustaval klassiõpetajal erineb kooliti - Suurem töökoormus on algusaastatel normaalne ja ajas muutuv - Töörahulolu on ajas muutuv - Töörahulolu mõjutavad mitmed tegurid Koostöö erinevate osapooltega ja tööalane autonoomia on võtmetegurid töörahulolus

Allikad: Grünthal, S., & Lepajõe, K. (2020). “I never thought I would become a teacher”: Estonian and Finnish students’ motivation to become mother tongue and literature teachers. Lähivõrdlusi Lähivertailuja, 30, 89–123. <https://doi.org/10.5128/lv30.02>, Jiang, X. (2022). Does public service motivation affect teacher satisfaction from the perspective of urban and rural dual structure? Empirical analysis based on Estonia TALIS 2018 data. Frontiers in Psychiatry, 13, 727659. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2022.727659> Taimalu, M., Uibu, K., Luik, P., & Leijen, Ä. (2019). Õpetajad ja koolijuhid elukestvate õppijatena. OECD rahvusvahelise õpetamise ja õppimise uuringu TALIS 2018 tulemused. 1. osa. Haridus- ja Noorteamet. https://harno.ee/sites/default/files/documents/2021-02/talis_eesti_raporti_1_osa.pdf Timoštšuk, I., Ugaste, A., & Mets-Alunurm, K. (2018). Õpetajate õppimiskogemused neoliberaalsete haridusmuutuste taustal. Eesti Haridusteaduste Ajakiri, 6(1), 77–101. <https://doi.org/10.12697/eha.2018.6.1.04> Täht, K., Mikkor, K., Aaviste, G., & Rozgonjuk, D. (2023). What motivates and demotivates Estonian mathematics teachers to continue teaching? The roles of self-efficacy, work satisfaction, and work experience. Journal of Mathematics Teacher Education, 27(6), 961–980. <https://doi.org/10.1007/s10857-023-09587-2>